

ISSN:2791-9617

somuncubaba

Dergisi'nin Eki'dir.

EYLÜL 2023
YIL: 30 - SAYI: 275

Aile

Arkadaşlık ve
Dostluğa Dair

© Emine Büşra YÜKSEL

Okuldaki Başarımı
Anne-Babama Borçluyum

© M. Emin KARABACAK

Amr Bin Sâbit
Uhayrim (r.a.)

© N. Nida DURAN

Mansûr

Mansûr ve Muzaffer Komutan (s.a.v)

Sevgili Peygamberimiz (s.a.v.)'in mübarek isimlerinden biri de "Mansûr/Allah'ın yardımını gören, zafere kavuşturulan"dır. Cenâb-ı Allah (c.c.), Rasûl-i Ekrem'e her zaman ilâhî nusretiyle yardımda bulunmuş ve muzaffer kılmıştır. Bedir Savaşı'nda Müslümanlar sayıca müşriklerden çok az olmalarına rağmen çok büyük bir cesaret ve kararlılıkla Peygamberimiz (s.a.v.)'in arkasında savaşa girmişler ve Allah'ın desteğiyle mucizevî şekilde büyük zaferler kazanmışlardır. Kur'ân âyetlerinde Allah'ın meleklerle mü'minleri desteklediği ve Peygamber Efendimiz (s.a.v.)'in savaşta mü'minleri meleklerin yardımıyla müjdelediği şöyle haber verilir: "Sen, mü'minlere; 'Rabb'inizin size meleklerden indirilmiş üç bin kişiyle yardım iletmesi size yetmez mi?' diyordun. Evet, eğer sabrederseniz, sakınırsanız ve onlar da aniden üstünüze çullanıverirlerse, Rabb'iniz size meleklerden nişanlı beş bin kişiyle yardım ulaştıracaktır." (3/Al-i İmran, 124-125) Allah, âyetlerde de buyurduğu gibi, meleklerin yardımını, inananlara bir müjde ve kalplere tatmin vesilesi olarak göndermiştir. Yoksa kuşkusuz Allah hiçbir sebebe ihtiyacı olmayandır. Dilediği takdirde iman etmeyenleri üzerlerine gönderdiği tek bir azap ile bozguna uğratar. Dilerse onları ve ordularını saniyeler, dakikalar içinde yerin dibine geçirir. Allah tüm bunlara güç yetirendir. Rabb'imizin böyle şanlı ve mucizevî zaferler vermesi ise, Peygamberimiz (s.a.v.) ve beraberindeki mü'minler için büyük bir müjde olmuştur. Bedir Savaşı'nın artık son hazırlıkları yapılıyordu. Ordusunun sağ kanadına kahraman mücahid Zübeyr bin Avvam, sol kanadına da Mikdad bin Esved kumanda edecekti. Rasûlullah Efendimiz, şerefli ashabıyla, savaşa nasıl başlanacağı hakkında istişare etmek istediler: "Nasıl çarpışsınız?" buyurdular. Asım bin Sabit ayağa kalkıp elinde yayı ve oku olduğu halde; "Ya Rasûlallah! Kureyşliler bize yüz metre kadar yaklaştıklarında, onları ok atışına tutalım. Sonra elimizle taş atımı mesafesine geldiklerinde, taş atalım. Mızrak erişecek kadar yaklaştıklarında da kınıncaya kadar mızraklarımızla mücadele edelim. Sonra da kılıçlarımızı sıyırıp çarpışalım!" diyerek reyini bildirdi. Bu taktik, Peygamber Efendimiz (s.a.v.)'in hoşuna gitti. Ashabına şu talimatı verdi: "Hatlarınızı bırakıp ayrılmayınız. Bir yere kıyılamadan yerlerinizde sebat ediniz. Ben emir vermedikçe harbe başlamayınız. Oklarınızı, düşman size yaklaşmadan kullanıp israf etmeyiniz. Düşman kalkanını açtığı zaman okunuzu atınız. Düşman iyice sokulunca elinizle taş atınız. Yaklaştıklarında da mızraklarınızı kullanınız. sıyırıp gölgeliğin kapısında nöbet tuttular.

Dostlara İkrâm

İslâm'da Allah (c.c.)'la kulları arasındaki sevgi karşılıklıdır. Allah kullarını sever, kulları da O'nu sever. Kur'an şöyle der: *"Ey iman edenler! İçinizden her kim dininden dönerse, Allah onların yerine öyle bir kavim getirir ki Allah onları sever, onlar da Allah'ı severler."* İslâm inancına göre Allahu Teâlâ vedûd ve velîdir. Yani mü'min kullarını çok sever ve onları dost edinir. Allah'ın sevgisini kazanmada rabıtayı sağlayan ve onun dostluğunu kazanmış şeyhine hitaben ve derin ifade ile sevgiliye atfen şöyle hitap eder Hulûsi Efendi Hazretleri:

*Ümid kapında recâ tapunda kulluğum sana
Ey pâdişâh-ı hüsn kapında kul senin atâ senin*

(Sana kavuşmayı ve sevgini kazanmayı ümid ederek kapıda beklemekteyim. Ümid ile recâ arasında arzımı sana iletiyorum. Ey güzellikler sultanı kapı da senin, bu âciz kul da senin, ihsan da senindir.)

Dost ve ahbabları yedirmekte, onlara ikram etmekte büyük faziletler vardır. Peygamberimiz bir hadis-i şeriflerinde "Kim Allah'a ve ahirete inanıyorsa misafirine ikram etsin." buyurmaktadırlar. Misafire gönülden koparak yapılan ikram, kişinin mükemmel bir iman sahibi olduğunun delillerinden biridir. Cafer bin Muhammed (r.a.); "Dostlarınızla sofraya oturduğunuzda oturmayı uzatın. Çünkü bu sofraya başı, ömrünüzün Allah huzurunda hesabını vermeyeceğiniz bir parçasıdır." diyor. Hasan-ı Basrî (Allah rahmet etsin); "Kişi kendisine, aile efradına, anne ve babasına yedirdiği yemekten mesuldür. Nereden kazandığının hesabını verecektir. Yalnız dost ve ahbablarına yedirdiğinden mesul değildir. Allahu Teâlâ bunu sormaktan hayâ eder." demiştir. Abdullah bin Ömer (r.a.); "İyi ve bol azık alarak yolda arkadaşlarına ikram etmek, kişinin şeref ve mürüvvetindendir." buyurdu. Sahabe-i kiram; "Bir sofrada toplanmak, ahlâkî faziletlerdendir." derlerdi. Onlar, Kur'an okumak için bir araya toplanır ve sonunda bir şey tatmadan yâni hafif bir şey yemeden ayrılmazlardı. Denildi ki bazı dostların böyle samimiyet havası içinde toplantılar tertip etmeleri, dünyalık değil, âhîret işidir. Es-Seyyid Osman Hulûsi Efendi'nin misafirsiz sofrasının olmadığı bilinmektedir. Sohbetlerini de sofrasını da gönlünü de daima dostlarına açmıştır.

Ayet-i kerimede; *"Size rızık ettiklerimizden iyilerinden yiye."* buyurulmuştur. Ediplerden biri; "Dostlarını davet edip onlara koruk aşısı ve borani yedirip bir de soğuk su içirdin mi işte ziyafeti tamamlamış oldun." demiştir. Bir ziyafette fazla masraf eden hane sahibine, hekimin biri; "İyi pişmiş ekmeğin, keskin sirke ve bir de soğuk suyun bulundu mu kâfi, bu masraflara hiç de lüzum yoktu!" dedi. Hulûsi Efendi Hazretleri, her zaman dostlarına ikram etmeyi çok severdi. Bizim de büyüklerimizi örnek alarak dostlarımıza ikramlarda bulunmamız elzemdir.

somuncubaba
Dergisi'nin Ekidir.
ISSN: 2791-9617

Aile Eki
Yıl: 9 Sayı: 105

Aile

EYLÜL 2023 / YIL: 30 – SAYI: 275
Somuncu Baba Dergisi'nin Ücretsiz Ekidir.

İmtiyaz Sahibi ve Genel Yayın Yönetmeni
Dr. Kemal Demir

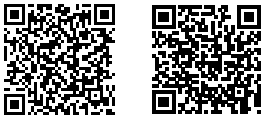
Sorumlu Yazı İşleri Müdürü
M. Hulûsi ERDEMİR

Yayın Editörleri
M. Nazmi DEĞİRMENÇİ
Hulusi KESKİNTEPE

Yayın Kurulu
Prof. Dr. Nihat ÖZTOPRAK, Prof. Dr. Ali YILMAZ
Prof. Dr. Sebahat DENİZ, Prof. Dr. Bilal KEMİKLİ
Prof. Dr. Abdullah KAHRAMAN,
Prof. Dr. Ali AKPINAR

Grafik Tasarım ve Uygulama
Es- Seyyid Osman Hulûsi Efendi Vakfı

Dergimizi, Web Sayfamız ve Mobil
Uygulamalarımız Üzerinden Okuyabilirsiniz:

Basım-Yayım-Dağıtım-Pazarlama
Çamlıca Basın Yayın Eğitim Sağlık Turizm
İnşaat San. ve Ticaret A. Ş
Zaviye Mah. Hacı Hulûsi Efendi Cad.
No: 89 (44700) Darende / MALATYA
Tel: (422) 615 15 00 Faks: (422) 615 28 79

04

► Sümeyye Büşra YILDIZ

Gerçek Dostluk

14

► Nilüfer Zontul AKTAŞ
İyi Bir Dost Ruha Çekilen
Temiz Bir Nefes Gibidir

Dostluk Sevgisi

► Eşref BOLUKÇU

08

Fiko

► Ayşe Gül PINAR

16

18

Emine Büşra YÜKSEL

Arkadaşlık ve
Dostluğa Dair

24

Raziye SAĞLAM

Vâ Hasretâ Vâ Fırkatâ

28

M. Emin KARABACAK

Okuldaki Başarımı
Anne-Babama Borçluyum

Osmanlı Süper Beyinleri

Sait ÖZER

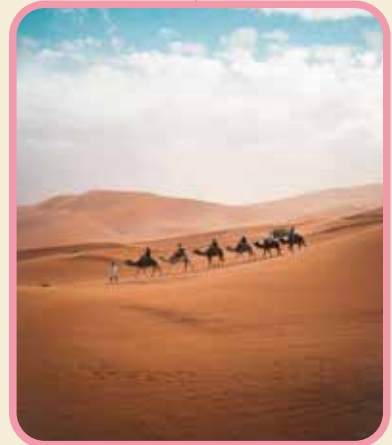
22

I. Ahmed'in İzdivağta Yüzü
Gülmeyen Kızı Ayşe Sultan

Bengisu HAYAT

26

Amr Bin Sâbit Uhayrim (r.a.)

N. Nida DURAN

31

GERÇEK DOSTLUK

► Sümeyye Büşra YILDIZ

“Dostluklarımızda gidişatı belirleyen en önemli etken, kendi kişiliğimizdir. Güçlü, karakterli, iradeli bir kişiliğe sahipsek yanımıza aldığımız zayıf iradeli, zayıf karakterli kişiler -doğal olarak- bizi taşıyamayacaklardır.”

Dostluk, aslında en şeffaf ve en mağrur kelimedir. Bizim “dost” dediğimiz, sağ yanımıza aldığımız ve her fırsatta şefkatli bir omuz saydığımız dostlarımızı seçerken dikkat etmemiz gereken en önemli şey Hak rızası olmalıdır. Temelinde Hak rızası olmayan paylaşımlara “dostluk” diyemeyiz. Bu, olsa olsa menfaat birlikteliğidir ve bu birliktelik ilk fırsatta bozulmaya mahkûmdur.

Hayat denen yolculuğumuzda, yaşadığımız olaylarda insanlar ya yanımızda ya karşımızdadırlar. Karşımızda olanlar ile mücadele bir ömür boyu kaçınılmazdır. Ama asıl riskli olanı, karşımızdakiler değil yanımızdakilerdir. Zira karşımızdakilerin sıfatı zaten bellidir, nettir.

Yanımızda olanların da renkleri net olmalıdır ki ilişkiler sağlıklı olsun, ihanetler yaşanmasın. Yanımızdakilerle mücadele etmek zorunda kalmak, yaşanılacak en büyük şanssızlıktır. “Bana arkadaşını söyle, sana kim olduğunu söyleyeyim.” demiştir bir düşünür. Şüphesiz, söylenildiği zamandaki değeri ne ise günümüzdeki değeri de fazlasıyla öyledir.

İnsanı rezil de eden vezir de eden yanındakiler değil midir? Düşününüz, “dost” dediğinizle birlikte bir yola çıkarsınız. Güven, sadakat, inanç ve samimiyetin esas olduğu bir yoldur bu. Bu menzilde giderken sizin bileğinizdeki güç olmalıdır dostunuz. Canınız sıkıldığında anlamalıdır hâl lisanınızdan üzüntünüzü ve siz istemeden gelmelidir vefası en dost şekilde. Ama bütün bunlara rağmen siz dostunuzu her zaman yanınızda görmek isterken, o -bırakın yanınızda olmayı- sizin inancınızı dahi sorguluyor ise -en kötüsü- “Ben herkesle iyi geçinemeliyim, sen başının çaresine bak.” diye düşünebiliyorsa ve bunu yüzünüze vurmaktan zerre kadar kaçınıyorsa iyisi mi siz boş verin, gitsin. Konuşmaya

“Yanımızdakilerle mücadele etmek zorunda kalmak, yaşanılacak en büyük şanssızlıktır.

bile değmez çoğu kez böylesi dostluklar. Zira “Her yerde olan hiçbir yerde değildir, bir yerde olan ise her yerededir.”

İşte böylesi durumlarda çok güçlü olmanız gerekir. Aslında bütün ilişkilerinizde güçlü olmanız esastır. Zira dostluklarımızda gidişatı belirleyen en önemli etken, kendi kişiliğimizdir.

Güçlü, karakterli, iradeli bir kişiliğe sahipsek yanımıza aldığımız zayıf iradeli, zayıf karakterli kişiler -doğal olarak- bizi taşıyamayacaklardır. Eğer bu konumdaki dostlarımız bizi ilk fırsatta yapayalnız bırakıp hatta karşımızda yer alıyorsa bu aslında onların suçu değildir, onları dost hanesine yazan bizlerin suçudur bana göre. Yani yanlış seçimlerimiz sonucu, verdiğimiz füzuli değerler nispetinde zayıf karakterler bizim için dezavantaj olacaktır. Öyle ki bu tarz kimselerden bir gün radikal bir şekilde zarar görmek kaçınılmazdır.

Bu sebeple yanımızdaki kişileri, bizi taşıyabilecek kişilerden seçmemiz çok önemlidir. Eşimiz, arkadaşımız, yakınlarımız, pozisyonları ne olursa olsun yanımızdakiler bizleri taşıyamayacak kadar ezik iseler -en kolay tarifi ile- bir gün bir vefasızlık sonucu yollarımızın ayrılması da kaçınılmazdır. İşte o zaman “Eyvah! Sırtımdan vuruldum.” sözü ilk söylenen söz olacaktır. Çünkü yanımızdakilerin bu şahsiyet zayıflıklarını bile bile onlara itimat etmemiz, dost gözüyle güvenmemiz ve olağan diğer gerçekleri göz ardı etmemiz değil midir bize bu sonu yaşatan şey? Kâinata her şey dengiyle beraberdir. Bizden gidenler de denk olmadıkları için gitmemişler midir? Neden bunu hiç düşüneyiz? Belki de düşünürüz de yine de vefamız dile gelir, konduramayız dost bildiklerimize.

Zira onların ezikliklerini, bizi her an satabileceklerini bile bile onları yıllarca yanımızda taşıyıp en yakınımızda tutuyor isek, sonuçla-

rından şikâyetimiz de yine kendimize olmalıdır diye düşünüyorum. Neticede işimizde ilişkilerimizde ve diğer kıstaslarda hayata sunumumuzu direkt olarak etkileyen bu dost dediklerimiz, bizden fitraten ve konum olarak çok uzakta iseler o ilişkinin başarı şansı da yok denecek kadar az değil midir?

Mesela yapılan iyilikler her fırsatta önünüze getiriliyorsa bu ilişkinin adı dostluk olabilir mi? Ya da sizin en çok ihtiyaç duyduğunuz anda sizden günlerce kaçanlar ne derece dostunuzdur? Peki, sizin onurunuzu zedeleyenlerle bile bile dostluk gösterilerinde bulunanlar, aynı anda size ne kadar dostturlar ve dostlukları ne derece güvenilirdir?

Peki ya yanınızda sandığınız bu kişi bu desteğini her fırsatta bir kayıp olarak düşünüyorsa? Bu çizgiler uzadıkça uzar, gider... Gider de biz de saflığımızla kalakalırız bir başımıza. Ama her şeye rağmen aynalara baktığımızda vicdanımız çok rahattır, gülümseriz sırf bu yüzden. En iyi intikamın vicdan azabı olduğunu düşünerek. Zayıf da olsa herkesin sızlayacak bir vicdanı vardır elbet mevcudu oranında. Ve biz yine de mutluyuzdur her şeye rağmen. Çünkü yekûnu az ama muhtevası kâinatı örten çok nezih dostlarınız vardır. Ve onlar her koşulda sizinle beraberdir. Sizi taşır ve onore ederler gerektiğinde. Üzüntünüz hafifler, içiniz genişler. Mutlu ve huzurlusunuzdur. Çünkü en yüce dostla günde beş kez berabersiniz. Yüce Kur'an'da; “Kalpler, ancak Allah'ı anmakla huzur bulur.” buyurulmuyor mu?

Her şeyden önemlisi, tebessüm ederseniz hayata yeniden hem de eskisinden daha pozitif ve güçlü bir şekilde. İşte şimdi tam da çılgınca bağırma ve dünyaya meydan okuma zamanıdır: “Dünyanın en mutlu ve en şanslı insanı benim! Çünkü benim çok değerli dostlarım var!” diye.

BEL TUTULMASI

► Nesibe AYDIN

Bel tutulması, ani ya da ters hareket sonrası bel bölgesinde meydana gelen travma, kas-tendon veya ligamen zedelenmesi ve ağır kaldırma gibi sebeplerin meydana getirdiği, günlük aktiviteleri yapmayı zorlaştıran ağrı ve hareket kısıtlılığı durumudur. Genellikle ağır kaldırılması gereken işlerde çalışan insanların çok sık karşılaştığı bel tutulması için doğal yöntemler çözüm olurken geçmeyen bel tutulması vakaları kişiyi doktor müdahalesine ihtiyaç duyacak duruma getirebilir.

Ani bir şekilde kasılıp kalmanız ve belinize vuran keskin ağrı ile gelişen bel tutulmasının tipik belirtileri şunlardır: hareket etmede zorlanma, öksürme ve hapşıрма esnasında bele vuran şiddetli ağrı, bacak ve eklem ağrıları.

Bel tutulması, kişinin ani ya da ters bir

hareket yapmasıyla birlikte ağır kaldırma, tendon ya da kasları zedeleyecek travmalar sonucu meydana gelir. Nedenleri; kas temelli bel tutulması, disklerin bozulması, bel gerginliği, omurga kireçlenmesi, bel fıtıkları, omurga kayması, skolyoz, romatizma, kemik erimesi, duruş bozukluğu, ağır kaldırma, masa başı çalışılması, gebelik ve obezite olarak sıralanabilir.

Çeşitli nedenler sonrası meydana gelen bel tutulması yaşandıktan sonra yapılması gereken başlıca şey, ilk günler mümkün olduğunda dinlenmektir. Dinlenmenin dışında, sıcak kompresli masaj yapılarak da bel tutulmasının önüne geçilmesi mümkündür.

DOSTLUK SEVGİSİ

► Eşref BOLUKÇU

“Dostluk illa yan yana diz dize olmak değildir. Asıl, can cana kalp kalbe olmaktır. İyi dostlar yıldızlar gibidir. Her zaman göremezsin ama orada olduklarını bilirsin.”

Dost dendiğinde, gerçek dost kastedilir. O yüzden gerçek dost diye ifade etmeye gerek duymuyorum. Dost bir tane dir. Gerçeği ya da az gerçeği yoktur.

Hayat bazen insana o kadar ağır geliyor ki ne yapacağını bilemez hâle getiriyor kişiyi. Eminim herkes yaşamıştır bu durumu. İşte o anda yanımızda olmasını istediğimiz kişilerdir, dostlarımız.

Dost, her şey bitti dediğimiz anda yanımızda olan kişidir. En zor anında sığındığın kişidir dost.

Dost; göze sezdirmeden gözyaşı silendir.

Ayıpsız dost arayan dostsuz kalır.

Deniz derindir durulmaz, dostluk ebedidir unutulmaz.

İyi dostu olanın aynaya gereksinimi yoktur.

Ve bazen de seninle konuşmak iyi geldi, diyebileceğin birisi olmalı...

Dost, acı söyleyen değildir, acıyı tatlı söyleyebilir.

Neredesin, yanan alnımı müşfik avuçlarında dinlendirecek meçhul arkadaş? Beraberken her şeyi unuttuğumuz insanlar var ya, işte onları unutmak çok zor.

Dostluk illa yan yana diz dize olmak değildir. Asıl, can cana kalp kalbe olmaktır.

İyi dostlar yıldızlar gibidir. Her zaman görmezsin ama orada olduklarını bilirsin.

Dostluk, iki yürek arasında akan bir nehir gibidir; gittiği yeri de temizler, geldiği yeri de.

Hakiki arkadaşlık sıhatten farksızdır; kıymeti, ancak elden gittikten sonra anlaşılır. Dost ise düşünme, ver ömrünü gitsin; dost değilse hiç bekletme, yol ver gitsin.

Yaşam gülmeyi, sevgi hak etmeyi, vefa unut-

“Gerçek dost yanlış yaptığında seni uyarır, sonrasında ise koruyan kişidir. Yaptığın yanlış herkese duyuran değil.”

mamayı, dostluk sadık kalmayı bilenler içindir.

Gerçek arkadaşı olmamak, yalnızlığın en kötüsüdür. İyi ki varsın ve hep yanımdasın can dostum.

Unutma! Gerçek dostu, kötü günde tanır-sın.

Gerçek dost yanlış yaptığında seni uyarır, sonrasında ise koruyan kişidir. Yaptığın yanlış herkese duyuran değil.

Anneye, babaya, kardeşe küsersin...

Hepsine küsersin,

Dünyaya küsersin,

Evladına küsersin,

Ama dosta asla küsmezsin...

Anneye, babaya, kardeşe, arkadaşına anlata-mazsın.

Ama dosta ağlaya ağlaya anlatırsın.

Hepsi hatalarını söyler,

Ama dost seni teselli eder.

Peygamberimiz de dostuyla çıktı yolculuğa.

Dost korur, dost kıymaz, dost anlar...

Dost, gözlerine bakınca mutluluğu da mut-suzluğu da anlar.

Yıllar geçse de görünce birbirine sıkıca sarıl-maktır dostluk...

Yargılamaz, hatalarını seni incitmeden anlatır.

Yapamıyorum dediğinde

“Dua et, Rabb'im büyük.” der.

Umutsuz olduğunda arar,

Teselli eder...

Herkes gider, dost kalır yanında

Dosta küsemezsin...

Gerçek dostlar menfaatleri bitene kadar değil yürekleri yetene kadar sizi sevenlerdir.

Biri olmalı varlığını daima bildiğin, kendini güvende hissettiğin. Biri olmalı; üzülmeye, üzülrüm diyen biri olmalı hayatınızda. Zaman gelir yollarına kar yağar, etrafını hüznün bulutları sararsa, ne zaman bir dosta ihtiyaç duyarsan dost olabildiğim kadar buradayım. Koca bir çölde kum tanesi olmak ya da okyanusta su damlası, ama en güzeli, milyonlarca insan arasında senin arkadaşın olmak...

“Savaşın en kanlı günlerinden biriydi. Asker, en iyi arkadaşının az ileride kanlar içinde yere düştüğünü gördü. İnsanın başını bir saniye bile siperin üzerinde tutamayacağı ateş yağmuru al-

tındaydılar. Tam siperden dışarı doğru bir hamle yapacağı sırada, başka bir arkadaşı onu omzundan tutarak tekrar içeri çekti.

- Delirdin mi sen? Citmeye değer mi? Baksana delik deşik olmuş. Büyük bir ihtimalle ölmüştür. Artık onun için yapabileceğin bir şey yok. Boşuna kendi hayatını tehlikeye atma dedi.

Fakat asker onu dinlemedi ve kendisini siperden dışarıya attı. İnanılması güç bir mucize gerçekleşti. Asker, o korkunç ateş yağmuru altında arkadaşına ulaştı. Onu sırtına aldı ve koşa koşa geri döndü. Birlikte siperin içine yuvarlandılar. Fakat cesur asker, yaralı arkadaşını kurtaramamıştı. Siperdeki diğer arkadaş;

- Sana, değmez demiştim. Hayatını boşu boşuna tehlikeye attın, dedi.

- Değdi, dedi, gözleri dolarak, değdi...

- Nasıl değdi? Bu adam ölmüş, görmüyor musun?

- Yine de değdi. Çünkü yanına ulaştığımda henüz sağdı. Onun son sözlerini duymak, dünyalara bedeldi benim için. Ve hıçkırarak arkadaşının son sözlerini tekrarladı:

- Geleceğini biliyordum... Geleceğini biliyordum...”

Sevgi Tâc

İyiliği yeryüzüne
Yayan anlar hâlimizi.
Her yüreęi bir hazîne,
Sayan anlar hâlimizi.

Cönlünü gülistan eden,
Muhabbeti süzer dilden.
Sözlerini incitmeden
Diyen anlar hâlimizi.

Nefse değil vicdanına,
Çağın edep erkânına,
Gerçek aşkın fermanına
Uyan anlar hâlimizi.

Cözet garibi, muhtacı,
Solmaz kardeşlik ağacı.
Benliğine sevgi tâc
Giyen anlar hâlimizi.

Yiğit yapsa gereęini
Yıkar zulmün direęini.
Korkusuzca yüreęini
Koyan anlar halimizi.

Dost ol doğru insan ile,
Dert biter mi beyan ile?
Sustuęumuz zaman bile,
Duyan anlar hâlimizi.

Ahmet Sami BENLİ

DEM BU DEMDİR

▶ H. İklil ABBASOĞLU

“Şu dâr-ı dünyada en büyük talihimiz; durumumuzdan, hâlimizden anlayan bir yâren, bir yol arkadaşı bulabilmektir. Bunun için bizim de halden anlayan bir yâren, bir yol arkadaşı olmamız şarttır tabii ki.”

Derdinle hemdem olmayan bir kimseye, ne gönlün yanışı tesir eder ne de sazın iniltisi, diyor Yavuz Sultan Selim bir şiirinde.

Kula bir hemdem gerek. Hatta bize güzel demler getirecek bir hemdem gerek. Varsa da hemdemimiz payımıza düşendir şükretmek. Şu dâr-ı dünyada en büyük talihimiz; durumumuzdan, hâlimizden anlayan bir yâren, bir yol arkadaşı bulabilmektir. Bunun için bizim de halden anlayan bir yâren, bir yol arkadaşı olmamız şarttır tabii ki.

Türk Dil Kurumuna göre “dem” sözcüğü; an, zaman, soluk, nefes anlamlarına gelmektedir. Kökeni bakımından Farsça bir kelimedir. Fakat “dem” kelimesi sesteştir ve bu da yazılışları ve okunuşları aynı, anlamları farklı olan kelimeler için söylenir. Kuruma göre “dem” kelimesinin yedi farklı anlamı vardır. Bunlardan en bâriz ve en sık kullandığımızın ilki “zaman (an)” ikincisi ise hazırlanan çayın renk ve koku bakımından istenilen durumu anlamıdır.

Nefes ve vakit anlamına da gelen “dem” kelimesi tasavvufi bir sözcük olarak görülmektedir. Kullanımı daha öncesinde sözlü olarak veya günlük hayatta yaygın olabilir fakat yazılı olarak tarihte en eski kaynaklara baktığımızda “dem” kelimesi ilk olarak Âşık Paşa’nın Garîb-nâme adlı eserinde kullanılmıştır.

Bir de “hemdem” kelimesi vardır ki o da samimî dost, en yakın arkadaş, canciğer arkadaş anlamlarına gelmektedir. Dilimize Farsçadan geçmiştir. Fârisî lüğatinde isim ve sıfattan müteşekkil bir kelimedir. Birlikte manasındaki “hem” kelimesiyle, nefes manasındaki “dem” kelimesinin birleşiminden oluşmuştur. Bu bağlamda kelime olarak her ânı birlikte olan veya tüm nefesini beraber alan kişi anlamına geliyor. Daha anlaşılır bir ifade ile hemdem; pek samimi, canciğer arkadaş demek oluyor.

“Bir dem gelir, şâdân olur; bir dem gelir, giryân olur.” demiş Yunus Emre. İnsana insan gerek. Nefessiz yaşayamayacağımız gibi, öyle anlarımız var ki çektiğimiz demi anlamlandıran hemdeme ihtiyacımız oluyor. Bir dem geliyor, giryân (ağlayan, gözyaşı dökten) oluyor; bir dem geliyor, şâdân (gülümseyen, sevinen) oluyor. Ne olursa olsun, birlikte nefes aldığımız insan, hemdem, yanımızda bir yıldız gibi parlıyor; yolumuza ışık tutuyor. Yaşama sarılma, dayanma ve şükretme gücü veriyor. Hatta bazen öyle anlar oluyor ki hemdem olarak gördüğümüz o güzel insan, sıkıntılarımızdan zâhiri olarak haberi olmasa bile yine de derdimizle hemhâl olup yine de bize hemdem oluyor. Bu, çok az rastlanılır güzellik, kalpten kalbe açılan yolla kuruluyor. Bir beyitlerinde Es Seyyid Osman Hulûsi Efendi şöyle buyurmuştur:

*Bülbül-i şeydâ olana,
Gül mü bulunmaz â gönül,
Hem-dem olur cânâ ânı,
Kanda ki bir mahremi var.*

(Ey gönül! Delicesine seven bülbüle gül mü bulunmaz. Onun nerede bir sırdaşı varsa cânâ dost olur.)

Bunun tam tersi bir durumu da Hâfız-ı Şîrâzî bir yakarıyla kaleme almıştır: “Göğüs ağzına kadar dertle dolu... Yazık, bir merhem olsa bari. Gönül, yalnızlıktan ölüm haline geldi, Yâ-rabbi bir hemdem!”

Alıntılardan da anlaşılacağı üzere hemdem diye bir hakikat vardır ve bu, cana teselli veren en büyük ihtiyaçtır. Gül bitirmek için toprakla, derdini anlamak için insanla hemdem olmak gerekir. Hemdem varsa yaralarımıza merhem bulabilir, omzumuzdaki yükleri hafifletebiliriz. Hemdem; dost, arkadaş, yâren, sevgili, anne, baba... Tanımına kimi yakıştırıyorsak odur. Hemdem, güz olmuş ömrümüze baharı getirir...

İYİ BİR DOST RUHA ÇEKİLEN TEMİZ BİR NEFES GİBİDİR

► Nilüfer Zontul AKTAŞ

Dostluk bir penceredir, araladığın kadar aydınlanır odaların... Ne önemli bir bağıdır dostluk, kan bağından öte can bağıdır o. Nice yaşanmışlık ardından bir bekleyişe karar kılar gönlünüz. O, tutacağı dost eli bilir. Şüphesiz ki dost; elini ısıtandır, yakan değil.

Dostluk makamında bulunan kişilerle iniş çıkışlar çok da yaşanmaz. Orada fedakârlık vardır, sen benden öte biz vardır.

Menfaatsiz sevgi vardır. Sevdiklerimizi kaybetmemek bizim davranışlarımızla ilgilidir. Dostluğa varan ilişkiler böyledir. Sevenlerimizi kaybetmemek için ruhumuzdaki o tatlı esinti, zorları kolay eyleme, hâl hatır sorma, sevince, üzüntüye ortak olma daim olmalıdır. Bunu tabiattan bir örnekle somutlaştıralım: “Dal kırılrsa da kopamaz hemen ağaçtan. Bir süre öyle asılı kalır. Ama keskin fırtınalar anında dalı ayırır, almaz onlar askı-

ya. Sert söylemler ve kötü davranışlar dostluğu bitirir. Keskin fırtınalar gibi.

Bir başka örnekle devam edelim: Nice sıvılar yayılır, dağılır su içinde; nice katılar da erir. Niteliği, niceliği, inceliği ayrı yaratılmış ruhlar dağılırlar birbiri içinde. Su gibi olmak önemlidir bu yüzden. Berraklık önemlidir. Çözen olmak, yayabilir olmak, katıyı eritebilir olmak ne güzeldir. Fitrat korundukça bu durum tüm güzel gönüllü insanlar arasında yaşanır ve onlar akarlar birbirlerine.

Birbirlerinin ruhlarından yeni oluşumlar ve kaynaşmalar peyda olur; bu vesile ile yeni fikirler, birliktelikler çıkar. Nice kutlu dostluklar, bağlar olur. Kutlu sevgiler hâsıl olur. Bazen de insanlar, siz nice fedakârlığı yapsanız da sizden gidebilirler. Kötülükten değildir bu. Sizin iyiliğinizi, güzel çabalarınızı taşıyamayan yürekler de sizden gidebilir. Kıskançlık bir hastalıktır.

Yol alabilmek ciddi bir meseledir. Aynı yöne bakış, fikir birliği ister. Yan yana yürürüz, can cana yürürüz de çoğu insanla kesişmeler bizim eşişimiz doğrultusunda değildir. Yolda tanıdığımız nice insan olmuştur hepimizin. Bazen ufuktur onlar, bazen mutluluk, bazen de birer imtihan. Gerçek yüzünü göstermeyen nice insan da vardır, maskeleri eritecek yangınlar verir Yaratan ve o yaralar ile dostun sahibisini tanırısın. Her gönül bir deryadır. Ayaklarını soktuğun kıyılar ve derinliği mühimdir. Akışa kapılma riskini ise bilgin, tecrüben belirler.

Her insanı bir cümle olarak düşünürsek, anlamlıdır sözcükler. Anlamını bilemediklerinin ise sözlüğü vardır, yüreğin sözlüğüdür göz. Okuyamadığın sözlüğü kenara koymalısın. Gözün yorulur ve özün. O zaman bırakmalı, tanımakta güçlük çektiğin güven vermeyen insanları. Uzak olmalı. Herhangi bir menfaati olmadığı hâlde yüzümüze gülümseyip

sıkıca saran dostlarımızı yitirmemeliyiz. Onlar mavide gökkuşağı gibidirler. Bazen hayatımızdan çıkan insanın değerini sonra anlarız, yokluğunda. Onu sevmesi de güzeldir. Kişinin hataları düşer gözden, sahibi yükselir. Değer vermek mühim iştir, layık kıldığımızın bilmesi de daha mühimdir. Dostluk dediğin dümdüz ip gibi, dosdoğru akmalı. Kopmuş, ha bire düğüm atılmış yerlere ayağın takılmasa bile gönlün takılır. Bir yerden sonra yolları ayırmak gerekebilir.

Bir sırdı dostluk. Anlayanların kalpleri birbirine yazılır. Bazı insanlar kötü gün dostu olduğunu söyler de iyi günleriniz onlar için çok da kıymetli değildir. Sizin gülümsemenizden çok gözyaşınıza yorum yaparlar. Çabalarınız boş gelir. Motivasyonunuzu alta çekerler. Sağlıklı duruşunuzdan çok hasta vakitleriniz ilgisini çeker. Tebrik ve takdir edemez. Acımak, eleştirmek, sebep aramak kolay gelir. Tesellisinde de huzursuzluk tecelli eder.

Çaresiz ve üzgün kalbinize hükmedebiliyor olmaktır onların dostluk nişanesi. Kötü günde el uzatmak, "Geçmiş olsun!" demek güzeldir elbet ama yetmez. Esas bununla beraber sevincinle sevinebilenler, başarıyla gurur duyabilenlerdir gerçek dostlar. Ninem Korkut Hikâyeleri kitabımızdan bir paragrafta dostluk yazımıza nokta koyalım:

"Bak yavrucuğum;

Kalbî yakınlığın olmaz ise inanç, dostluk, sevgi gibi... Aynı hedefler için yola çıkan olsalar bile nefislerinde başka şeyler ön plana çıkabilir. O yüzden kuvvetli bağları olan topluluklarla başarı gelir. Nice az topluluklar çok topluluklara galip gelebilir gönül birlikteliği olan, ayetteki ifade gibi...

Kalbî bağlılık mühim, adı dostluktan geçen."

FİKO

▶ Ayşe Gül PINAR

“Daha fazla dayanamamış ve sınıftaki herkes gibi yanaklarımdan dökülen gözyaşlarına mani olamamıştım. O zaman anlamıştım ki asıl kalbinde sorunu olan bizlerdik. Fiko'nun öyle güzel bir kalbi vardı ki...”

1986 yılının başlarıydı. Müdür Bey, öğrenim gördüğümüz yatılı okulumuzdaki sınıfa Fikret isminde bir çocuk getirmişti. Yüzü gözü çirkin sayılabilecek bu çocuğa, daha ilk dakikalardan kafayı takmış, Fiko demeye başlamıştık. Aramıza katılan yeni çocuklara yaptığımız gibi, tartaklamalarımıza o da ilk günden maruz kalmıştı. Müdür Bey, durumu görüp yere düşen Fiko'yu kaldırarak:

- Onun kalbi bozuk, kalbinden sorunu var. Arkadaşınız hasta. Bir daha ona böyle davranmayın, diye kızıp bağırınca, o sınıftan çıkar çıkmaz, oturduğu sıranın etrafında "Kalbi bozukmuş!" diye dönüp eğlenmeye başlamıştık.

Müdür Bey, "Kalbi bozuk!" sözünü, köy yerinde yetişmişliğin şivesiyle söylemişti o an için, ama biz Fiko'nun hastalığını bile dilimize dolamıştık bir kere. Onu aramıza almıyor, onunla oynamıyor, hatta konuşmuyor, onu fazlasıyla dışlıyorduk. Yapmadığı yaramazlıklarda bile, onu öğretmenlere şikâyet edip birçok dersin sonuna kadar tek ayak üzerinde durmasını keyifle ve dalga geçerek izliyorduk. Fakat onun tek isteği bizimle arkadaş olmak, aramıza karışmaktı. Sınıfta yapayalnız kalmıştı. Sınıfın en köşesindeki sırada tek başına otururdu, çoğu zaman da başını kollarının arasına alıp ağladığını görürdük.

Sınıfta en çok sözü geçen Şefik ismindeki çocuk, bir gün sırtarak Fiko'nun yanına gitti. Eğilip fısıldayarak kulağına bir şeyler söyledi. Fiko'yu gülerken hiç görmemiştik o zamana kadar. Sonra birden gülümseyerek, sevinçle kapıdan çıkıp gitti. Neler olacağını merak ediyorduk. Ertesi gün, okulun en dayakçı öğretmenlerinden Tahsin Öğretmen'in, Fiko'yu bağıra çağıra kulağından sıkıca tutmuş halde okulun bahçesine getirdiğini görmüştük.

- Bu veledi öğretmenler odasında yazılı kâğıtlarında düzeltmeler yaparken yaladım, diye bağırırken bir yandan da hiç acımadan çocuğun eline tahta cetveliyle vuruyordu. Fiko ise ağlamaklı gözlerle bize bakıyordu sesini çıkarmadan. Tahsin Öğretmen'in ellerinden sonra birkaç defa sırtına ve kollarına vurduğu da olmuştu.

Tam o sırada Şefik'in yanına gittim ve kulağına eğildim:

- Dün Fiko'ya ne yapmasını söyledin, diye sordum.

Aynı saniye Fiko, sanki bir kriz geçirir gibi yerde titremeye başlamıştı. Şefik:

- Eğer yazılı kâğıtlarımızdaki yanlış cevapları kitaptan bakıp doğru cevaplarla değiştirirsen işte o zaman seni de aramıza alırız, dedim demişti.

Yerde yatan Fiko'ya bakarken ikimizin de yüzü bembeyaz olmuştu. Tam o sırada Müdür Bey koşarak merdivenlerden iniyor, bir yandan da:

- Tahsin Bey, durun! Yapmayın!.. Onun kalbi bozuk, diye bağırıyordu.

Müdür Bey gelene kadar Fiko'nun hali çok daha kötü olmuştu. Zavallı çocuk, ambulans gelene kadar dayanamamıştı. Gözleri hareketsiz bir halde bir noktaya bakarken, Müdür Bey hâlâ telaşla;

- Onun kalbi bozuktur. Kalbinden sorunu vardı, diye bağırıyordu.

Daha fazla dayanamamış ve sınıftaki herkes gibi yanaklarımdan dökülen gözyaşlarına mani olamamıştım. O zaman anlamıştım ki asıl kalbinde sorunu olan bizlerdik. Fiko'nun öyle güzel bir kalbi vardı ki... Ve ne yazık ki hastaneye yetişmeden vefat etti.

ARKADAŞLIK VE DOSTLUĞA DAİR

► Emine Büşra YÜKSEL

“Dostlarımız, fazilet yönünden ya dengimiz ya da bizden daha kıdemli kimseler olmalıdır. İyi bir dost, onlarca öğretmen kadar eğitici ve öğretici, bir ebeveyn kadar geliştirici ve koruyucu ve karizmatik bir lider karar sürükleyici ve dönüştürücü bir etkiye sahiptir.”

Her birimiz, içinde yaşadığımız çevreden anlaşılabileceğimiz kimselerle arkadaşlık ilişkisi kurarız. Arkadaşlar birbirini maddî ve manevî yönden etkilerler; duygu, düşünce, kişilik ve ahlâkî gelişimi üzerinde de önemli tesirler bırakırlar. Bu sebeple seçtiğimiz arkadaşlara dikkat etmeliyiz.

Arkadaşlarımız arasından beğendiğimiz ve ikili ilişkileri samimiyet ölçülerine göre geliştirdiğimiz kimselere de dost deriz. Dostluk; aralarında inanç, duygu, düşünce ve gaye benzerliği olan ve birbirini içtenlikle seven iki veya daha fazla insanın, herhangi bir menfaat gözetmeden, samimiyet prensibi üzerine kurduğu bir yardımlaşma kurumu ve samimi ilişkiler tarzıdır.

Arkadaşlar kısmetimiz, dostlar tercihimizdir. Arkadaşla o ânı, dostumuzla geleceği paylaşırız. Arkadaşla fizik gücümüz, dostla ruh gücümüz iş birliği hâlinde. Arkadaşa elimizi, dostumuza kalbimizi veririz. Arkadaşı biz seçeriz, dost bizi seçer. Bu sebeple dostlarımız, fazilet yönünden ya dengimiz ya da bizden daha kıdemli kimseler olmalıdır.

İyi bir dost, onlarca öğretmen kadar eğitici ve öğretici, bir ebeveyn kadar geliştirci ve koruyucu ve karizmatik bir lider karar sürükleyici ve dönüştürücü bir etkiye sahiptir. Dostun dost üzerindeki etkisi hakkında Sevgili Peygamberimiz şöyle buyurur: *“Kişi dostunun dini üzeredir. O hâlde sizden birisi seçeceği dosta dikkat etsin.”* Bu hadis-i şerifte dostluk, “halil” kelimesi ile ifade ediliyor. Allahu Teâlâ, insanlığın atası İbrahim Peygamber’e de “Halilim!” demişti. (İbrahim Halilullah)

Dostluk, ilâhî bir nimettir. Kalplerin birbirine yaklaşması ve insanların kardeş

“Dostluğun derecesi, aradaki sevginin gücü kadardır. Dostluğun dünyevi mükâfatı dayanışma ve mutluluk, uhrevi mükâfatı ise cennettir.”

gibi birbirleriyle dost olmaları Allah’ın lütfu sayesinde olmuştur.

Allah, mü’minlerin dostu ve velisidir: *“Allah’a sarılın. O, sizin Mevlâ’nızdır. O ne güzel Mevlâ’dır.”* Bu ayetlere istinaden biz mü’minler de Allah’ı anarken bazen de “Yüce Mevla’mız” diyoruz. Bu tabir, en büyük dost ve yardımcı anlamını ifade ediyor. Fakat Allah’ın bizimle dostluğu, halil düzeyinde değil, velayet düzeyindedir. Yani *“Allah mü’minlerin velisidir.”*¹ mealindeki ayette Allah’ın mü’min kullarına olan yakınlığı ve mü’minlerin sahibi ve yardımcısı olduğu ifade edilmektedir.

Mü’minler, birbirinin dostlarıdır ve birbirlerine manen destek olurlar: *“Mü’min erkekler ve mü’min kadınlar birbirlerinin dostlarıdır. Onlar birbirlerine iyiliği emreder ve birbirlerini kötülükten alıkoşurlar. Namazı dosdoğru kılarlar ve zekâtı verirler.”* Allah, dünyada iken gerçek anlamda dost olanlara ahiret gününde şöyle seslenecek: *“Benim için birbirini sevenler nerededir? Onları, gölgemden başka hiçbir gölgenin bulunmadığı şu günde gölgelendireceğim.”*²

Dostları birbirine bağlayan, gönül bağıdır. Dostluğun derecesi, aradaki sevginin gücü kadardır. Dostluğun dünyevî mükâfatı dayanışma ve mutluluk, uhrevî mükâfatı ise cennettir.

Dostumuz anlamına gelen Mevlâna unvanını ziyadesiyle hak eden Mevlâna Celaleddin, dostluğun faydasını şu veciz

sözleriyle ifade etmiştir: “Aklın varsa bir başka akılla dost ol da işlerini danışarak yap.”, “Gönlü aydın bir kişiye ram olmak, padişahlara taç olmaktan iyidir.”

Dostu vesilesiyle doğru yolu bulmuş ve dostu yüzünden sapıtmış insanların sayısı hiç de az değildir. Bazen şeytan ve şeytana uymuş kimseler, iyileri dostane bir yaklaşımla ve masumane gibi görünen telkinlerle aldatmaya çalışır.

Şeytan ve şeytanî dostlar birbirleriyle kötülükte yardımlaşır, işine gelen hallerde ihanet ederler ve yarı yolda bırakırlar. Bu sebeple bir kişi, dostunun iyi ve güzel işlerde ortağı ve destekçisi ve kötü ve çirkin işlerde rehberi ve uyarıcısıysa gerçek dosttur. Kötülükte ısrar olmadığı sürece bir kusurundan dolayı dost terk edilmez. “Hatasız dost arayan, dostsuz kalır.” Herkes hayatının bir yerinde önemli hatalar yapmıştır. Dost, dostunun gönüldaşı, dost çocuklarının amcası, dayısı, halası ve teyzesi, dost eşinin ağabeyi ya da ablası, dost babasının evladıdır. Anne ve babamızın dostları, dolayısıyla bizim de dostlarımızdır.

“Ölen babam için ne yapabilirim?” diye soran bir sahabiye Peygamberimiz (s.a.v.), “*Babanın hayattaki dostlarını ziyaret et.*”³ tavsiyesinde bulunmuştur. Dostlar birbirlerine elbette yardımcı olacaklardır fakat sırf çıkar sağlamak için kurulan dostluklar iyi niyetten uzak olduğu için hiçbir değer ifade etmez ve böylesi dostluklara “menfaat çetesi” demek daha uygun olur. Yürümeyen ve bozulan dostluk ilişkilerini incellerseniz temelde mutlaka bir çıkar çatışması olduğunu göreceksiniz. O halde dost seçerken dostumuzun imanlı, samimi, ilkeli ve şahsiyetli kimseler olmasına özen göstermeliyiz. Gerçek dost bulmak zor, kaybetmek kolaydır. Gerçek dost, her türlü fedakârlığa layıktır. Dost arayanlar, önce kendisiyle barışık olmalıdırlar. Kendisiyle barışık olamayanlar başkasına hiç dost olamazlar.

Gerçek dostlara, can yoldaşlarına selam olsun.

Dipnot

1. Bakara 2/257
2. Nevevi, Riyazu’s-Salihin, 1/409
3. Nevevi, Riyazu’s-Salihin, 1/374

DOST DEDIĞİN

Dost dediğın bir ömürde arar bulur dostunu,
Bırakırsa o dost değil, şirazeden çıkmıştır.
Gerçek bir dost, dost yoluna engin serer postunu,
Dostluk o ki dost, dostuna can özünden bakmıştır.

Dost dostuna can özünden bakmamışsa dost olmaz,
Gönül dostu Allah için varmamışsa yol bulmaz,
Rüzgâr dala dokunsa da güz değmeden gül solmaz,
Dostluk o ki dost, dostuna can özünden bakmıştır.

Nice nihan sır saklıdır dostu giden o yolda,
Nice sûzan kor saklıdır dostu giden o yolda,
Nice ihvan yâr saklıdır dostu giden o yolda.
Dostluk o ki dost, dostuna can özünden bakmıştır.

Dostun evi can evidir, gönüldedir otağı,
Sen varırsan Hakk'a çıkar gerçek dostun sokağı,
Dost kaldırır yollarından sen istersen o dağı,
Dostluk o ki dost, dostuna can özünden bakmıştır.

Rabia BARIŞ

OSMANLI SÜPER BEYİNLERİ

► Sait ÖZER

Yazar: Mazlum Akın

Yayınevi: Timaş

Yayın yeri ve yılı: İstanbul/2021

Sayfa sayısı: 144 Yaş aralığı: 14+

İşlenen konular: Osmanlı Devleti zamanında yaşamış ve birbirinden önemli eserlere imza atmış altı âlimin hayatı ve eserleri

smanlı Devleti 1299'da kuruluyor. Bu devlet, kısa bir zamanda cihan devleti hâline geliyor. Bu süreçte, Türklerin devlet kurma gelenekleri ve iyi yetişmiş devlet adamlarının yanında, âlimlerinin de elbette çok büyük rolü olmuştur. Aksi takdirde devleti 600 yıl bir cihan devleti olarak yaşatmak mümkün olamazdı. Bunun farkında olan Osmanlı, hemen her yere bir medrese yapmış ve ilme önem vermiştir. Buralarda hem pozitif hem de dinî ilimleri öğrenen çocuklar, zaman içerisinde yapacakları buluşlarla tarihe adlarını altın harflerle yazdırmışlardır. Osmanlı Süper Beyinleri adlı çalışmada bu âlimlerden altı tanesine yer veriliyor. Bunlar sırasıyla: Her Derde Deva, Akşemseddin; Gözüne 1018 Yıldız Kaçan Ali Kuşçu; Donanmaya Niyet, Seyahatnameye Kısmet Seydi Ali Reis; "Bana Bir Cetvel Verin Yıldızların Uzaklıklarını Ölçeyim!" Takiyüddin; Az Gitti Uz Gitti Dere Tepe Demeden Düz Gitti: Kâtip Çelebi; Harflerin Efendisi İbrahim Müteferrika. Şimdi sırasıyla bu âlimlerin kitapta öne çıkarılan bazı özelliklerine değinelim:

Akşemseddin Hazretleri (1390-1459): Hacı Bayram-ı Veli Hazretleri'nin talebelerinden Akşemseddin, tıp ve eczacılıkla ilgilenmiştir. Ona zamanında Lokman-ı Sâni (ikinci Lokman) denilmiştir. Akşemseddin'in tabib-i ervâh (ruhların hekimi) ve tabib-i ebdân (bedenlerin hekimi) şeklinde iki lakabı vardır. İlk kanser araştırmacılarından sayılır. Hastalıkların belirtileri ve nedenleri üzerinde çalışmış, mikrobun ne olduğunu ortaya koymuş ve ona "tohum" adını vermiştir. İstanbul'un fet-hinde Fatih Sultan Mehmet'in en yakınındaki isimlerden, hocalarından olmuştur.

Ali Kuşçu (?-1474): Uluğ Bey'in Semerkand'da kurduğu rasathanenin başına getirildi. Zic-i Uluğ Bey'i (Zic: Yıldızların yörün-

ge ve hareketlerini gösteren tablo) yazdı. Bu eserde 1018 yıldızın yerleri, hareketleri ve bunlarla ilgili hesaplamalara yer verdi. Elbette sadece bu eseri yoktur. Onun mekanik âletler, İslâm hukuk ve felsefesi, dil ve edebiyat alanında da çok sayıda eseri vardır. İstanbul'a geldi. Sahn-ı Seman Medreselerinde ders verdi. Mirim Çelebi, Sinan Paşa, Molla Lütü gibi değerli bilginlerin yetişmesini sağladı.

Seydi Ali Reis (1498-1563): Adeta denizci olmak için doğmuştu. Ancak o sadece denizlere değil mesela şiiire de meraklıydı. Şiir yazıyor ve bu şiirlerinde Kâtibi Rûmî veya Kâtibî takma isimlerini kullanıyordu. Basra Körfezi ile Hint Okyanusu'nun detaylı haritalarını da içeren Mir'atü'l-Memâlik adlı Güney Asya Seyahatnâmesi meşhurdur.

Takiyüddin (1526-1585): Astronomi ve trigonometrinin akla ilk gelen isimlerinden. Teleskobun mucididir. Geride 31 kitap bırakmıştır.

Kâtip Çelebi (1609-1657): Tam bir kitap kurdu idi. Kendisine kalan mirasın neredeyse tamamıyla yüzlerce kitap satın aldı. Kâtip Çelebi denilince aklımıza Keşfü'z-Zünûn adlı önemli bir bibliyografya kitabı geliyor ki Kâtip Çelebi bu eserinde çeşitli bilimlere ait 14500 kitap ve risalenin künyelerinden ve de 10000 yazar ve şarihten bahsediyor. Elbette "Cihannümâ'yı" da burada mutlaka anmak gerekir. Bu eser XIX. yüzyıla kadar hem Doğu hem de Batı'daki okullarda coğrafya kitabı olarak okutulmuştur.

Yukarıda kısa kısa değindiğimiz âlimler ile ilgili pek çok bilgiyi Osmanlı'nın Süper Beyinleri'nde okuyabilirsiniz. Ayrıca kitaptaki karikatürler ve hatırlatıcı notlar kitabın ilgi çekiciliğini artırmış. Boyutu, yazı puntosu ve görselleriyle oldukça eğlenceli bir kitap olmuş.

VÂ HASRETÂ VÂ FİRKATÂ

► Raziye SAĞLAM

Es-Seyyid Osman Hulusi Efendi Hazretleri;

Ey yârânlar kılın duâ, düşdüm ben yârımdan cüdâ

Kavuşdursun bizi Hudâ, vâ hasretâ vâ firkatâ

dizeleriyle başlayan şiirinin üçüncü beytinde,

Vasl ile gülmedi yüzüm, hasretle kan ağlar gözüm

Derd ile mahvoldu özüm, vâ hasretâ vâ firkatâ, der.

Hasretliği o kadar güzel anlatır ki ne zaman okusam gözyaşlarımı tutamam. Yaratılışımız itibarıyla hamurumuzda var olan hasretlik, normalde acı veren bir duygu olsa da böyle mübarek insanlar tarafından dile getirilince insan yaşarken güzel hissediyor. Aslında hasretlik ilk olarak esas vatandan, adına “dünya” denilen bu yere gelindiğinde başlamıştır. Ehl-i aşk olanlar, bu duyguyu sînelerinde en ağır şekilde yaşarken, Rabb’ine en güzel şekilde kavuşmanın gayreti içinde geçirir gecesini gündüzünü. Çünkü Bezm-i Elest’te Rabb’ine söz vermiştir ve Es-Seyyid Osman Hulûsi Efendi’nin bir şiirinde dediği gibi, “Âşık, mert oğlu mert gerek.”

“Habibim senin nurun olmasaydı ben âlemleri yaratmazdım.” hadisi uyarınca Peygamber Efendimiz (s.a.v.)’in nurudur ilk yaratılan ve bütün kâinat ve dahî insan onun nurundan yaratılmıştır. Bu sebeptendir ki tüm kâinat, canlı cansız her nesne ona müştak, ona hasrettir aslında. Tabii insan, bunu imanının derecesine göre hisseder. Fatih Sultan Mehmet Han Hazretleri, “İstemem” redifli şiirinde Peygamber Efendimiz (s.a.v.)’e duyduğu sevgi ve hasreti zarif bir anlatımla yüreğimizin içinde hissettirir:

*Özlemim sen olacaksan yansın yüreğim,
Sılası sen olmayan gurbeti istemem, vatanı istemem.*

*Bir ateş yakacaksa beni kalbimden,
Senin aşkının ateşi yaksın,
Senden gayrı başka bir aşkla kül olursa kalbim,*

Bu kalbi istemem, ateşi istemem, kor’u istemem.

Seni göremediğim vahalar bedevilerin olsun,

Ben senin çölünü isterim, suyu istemem

Es-Seyyid Osman Hulûsi Efendi, Fatih Sultan Mehmet ya da burada adını sayamayacağımız birçok şairin şiirlerini okurken, içimden teşekkür etmek gelir onlara. Her hâlimize sözün en güzel hâliyle, aşk ve hakikat ile duygularımıza anlam katan ve bize insan olduğumuzu hatırlatan bu dizeleri yazdıkları için.

Şiirlerini “Muhibbî” mahlasıyla yazan Kanûnî Sultan Süleyman’ın bir beytiyle sözü bağlayalım:

*Nur-i âlemsin hem dahî mahbub-u Hüda
Eyleme âşıkların bir lahza kapından cüdâ*

I. AHMED'İN İZDİVAÇTA YÜZÜ GÜLMİYEN KIZI AYŞE SULTAN

► Bengisu HAYAT

Sultan I. Ahmed'in ilk kızıdır. II. Osman'ın üvey kardeşi, IV. Murad ve I. İbrahim'in abaları, IV. Mehmed'in de halasıdır. Doğum tarihi 1605 olarak gösteriliyorsa da doğruluğu şüphelidir. Annesinin Kösem Sultan olması kuvvetle muhtemeldir. Mührünün üzerinde,

“Ayşe Sultan binti Ahmed Han, sene 1022” yazılıdır.

I. Ahmed, küçük kızı Ayşe Sultan'ı 1612 yılında şeyhülislâmın da katıldığı bir mecliste Sadrazam Gümölcineli Nasuh Paşa'ya

nikâhladı. Ayşe Sultan, Mayıs ayında gösterişli bir merasimle Nasuh Paşa'nın sarayına götürüldü. Nikâh edildiği zaman 12-13 yaşlarındaydı. Küçük yaşta nikâhlanan diğer sultanlarda olduğu gibi düğün için bulûğa ermesi beklendi. Düğün, Aralık 1612'de oldu. Ayşe Sultan'ın Nasuh Paşa ile birlikteliği üç yıl sürdü. Zevcinin 1614'te ölümüyle dul kaldı. Daha sonra Şehit Karakuş Mehmed Paşa ile evlendi. Bu evliliği de kısa sürdü. Mehmed Paşa'nın 1621'deki Hotin Savaşı'nda şehit olması üzerine tekrar dul kaldı.

1626'da kardeşi IV. Murad zamanında -Şam, Van, Erzurum, Diyarbakır, Bağdat ve Anadolu Beylerbeyliği görevlerini üstlenmiş olan- Müezzinzâde Hafız Ahmed Paşa'ya nikâhlandı. Bir yıl sonra düğünleri oldu. Eşi Ahmed Paşa, Padişah'ın iradesiyle 1631'de ikinci defa (birincisi 1625) sadrazamlığa terfi etti. Ne var ki Şubat 1632'de zuhur eden yeniçeri isyanı sonucunda asiler kocasını, Padişah'ın gözlerinin önünde şehit ettiler. Ahmed Paşa kendisini, padişah ve devlet için, isyancılarla kahramanca dövüşerek feda etti. Zira askerlerin yatışmayacaklarından ve işi Padişah'ı tahttan indirmeye, belki kardeşi II. Osman gibi katletmeye kadar götüreceklerinden endişelenmişti. Neticede patlak veren kalkışma, Ayşe Sultan'ı da üçüncü kez dul bıraktı. Üçüncü evliliğinden, birinin ismi Mustafa olan, iki çocuğunun olduğu rivayet edilmektedir.

Hafız Paşa'nın şehadetinin ardından Ayşe Sultan, devrin namılı vezirlerinden Diyarbakır Sancakbeyi Murtaza Paşa ile nişanlandı. Murtaza Paşa, üç sene sonra İstanbul'a geldi ve 1635'te Ayşe Sultan'la düğün etti. Murtaza Paşa biraz yaşlı ve hasta idi. Bu evlilikten, Ayşe Sultan pek memnun kalmadı. Ancak bir sene sonra paşanın, Revan Seferi'nde şehit düşmesi, onu, arzu etmediği bu müşterek ha-

yattan kurtardı.

Ayşe Sultan 1639'da, Halep ve Şam Beylerbeyliği vazifelerinde bulunan Ahmed Paşa ile beşinci evliliğini gerçekleştirdi. Talihe bakın ki bu evliliği de uzun sürmedi; beş sene sonra, 1644'te Ahmed Paşa da vefat etti.

Ayşe Sultan, bir sene sonra Adana sancakbeyliğinden vezirliğe yükselen Hezargıralı Voynuk Ahmed Paşa ile evlendi. Ahmed Paşa, düğünden kısa bir müddet sonra Kaptan-ı Deryalık makamına getirildi. Lakin 1649'da çıktığı Cirit Seferi'nde, o da şehit oldu.

Ayşe Sultan, sekizinci ve son izdivacını 1655'te, nispeten kötü bir geçmişe sahip olan, Vezir İbşir Mustafa Paşa'yla yaptı. İbşir Paşa, Ayşe Sultan'ın ricası üzerine sadrazamlığa tayin edildi. Ama paşa, işlediği suçlardan dolayı İstanbul'a gelmeye korktu. Nihayet Ayşe Sultan'ın ağalarından Mercan Ağa, İbşir Paşa'yı İstanbul'a getirmeyi başardı. Paşa, payitahtta büyük bir törenle karşılandı ve nişanlısı Ayşe Sultan'ın ikamet ettiği Nasuh Paşa Sarayı'na götürüldü. Müstakbel eşinin kendisi ve adamlarına verdiği ziyafeti müteakip, beklenen evlilik 28 Şubat günü vuku buldu.

Fakat Ayşe Sultan'ın bu evliliği de uzun sürmedi; 4 ay sonra İstanbul'da çıkan bir ayaklanma neticesinde İbşir Mustafa Paşa öldürüldü. Böylece Ayşe Sultan, son defa dul kalmış oldu.

Ayşe Sultan'ın doğumu gibi vefat tarihi de kesin olarak belli değildir. 1656 yılı olma ihtimali daha güçlü görülmektedir. Cenazesi, babası I. Ahmed'in Sultan Ahmet Camii hazîresindeki türbesine defnedildi.

Ayşe Sultan adına kayıtlara geçen tek eser, 1618'de Okçubaşı ile tramvay caddesi arasına inşa ettirdiği sebildir.

OKULDAKİ BAŞARIMI ANNE-BABAMA BORÇLUYUM

🎥 M. Emin KARABACAK

“Her başarılı insanın arkasında anne babasının olduğu bir gerçektir.
Her anne baba iyi niyetli olsa da bazen tutum ve davranışlar yanlış
olabilmektedir.”

Yeni bir eğitim öğretim yılının başlayacağı-başladığı şu günlerde, biz anne babaların tek derdi vardır, o da çocuklarımızın başarısıdır. Biz anne babalar, çocuklarımızın okul hayatında olduğu kadar toplumsal hayatta da başarılı ve mutlu olmalarını isteriz. Bunun için de yapamayacağımız fedakârlık yoktur diye düşünüyorum.

Fedakârlık deyince eskilerin tabiri ile “babanın ceketini satması ya da annenin saçını süpürge etmesi” akla gelse de çocukların fiziksel ihtiyaçları kadar psikolojik ihtiyaçlarının olduğunu da unutmamak gerekir.

Her başarılı insanın arkasında anne babasının olduğu bir gerçektir. Her anne baba iyi niyetli olsa da bazen tutum ve davranışlar yanlış olabilmektedir. Bunun için de anne babaların doğru yerde ve doğru zamanda yapması gereken bazı şeyler vardır.

Sorumluluk Okulda Değil Ailede Öğrenilir

Çocukların ders çalışmasını istiyorsak öncelikle sorumluluk duygularını geliştirmemiz gerekir. Bunun için de oynadığı oyuncağın, giyip çıkardığı kıyafetlerinin, odasının ve yatağının, çalışma sonrası defter ve kitaplarının toplanmasını öğretmeliyiz.

Evde sorumluluk bilinci gelişmeyen çocuklar, okul derslerine çalışma konusunda da kendilerini sorumlu hissetmeyeceklerdir. Yani evde anne babası tarafından arkası toplanan çocukların ders çalışma diye bir dertleri de olmayacaktır. Onun için sorumluluk okulda değil ailede öğrenilir.

Çocukların başarılı birer insan olmalarını istiyorsak, çocukların adına onların işlerini yapmaktan ve onların işlerini düşünmekten vazgeçmeliyiz. Bunun için de çocukların yaşlarına uygun görevler verilerek çocuklar

cesaretlendirilmeli, çabası ve yaptıkları takdir edilerek bazen ödüllendirilmelidir.

Yine çocukların sorumluluk duygusunu olumsuz etkileyecek kıyaslamalardan da uzak durmak gerekir. Çocukları başkaları ile kıyaslamak yerine dün ile bugünü kıyaslamanın daha doğru olacağını düşünüyorum.

Plan ve Program Varsa Başarı Vardır

Planlı çalışmak demek yapılacak işin nerede, ne zaman ve nasıl yapılacağına karar vermek demektir. Bu sebeple ders çalışmak için de plan ve program önemlidir.

Planlı ve programlı çalışmada; çocuğun hem ders çalışmasına hem dinlenmesine hem televizyon seyretmesine hem de oyun oynamasına zaman bulunmaktadır. Planlı kimseler nerede, neyi, ne zaman, nasıl yapacaklarını bilen kişilerdir.

Planlı çalışma doğrultusunda öncelikle çocukların bir ders çalışma planı olmak zorundadır. Ders çalışma planıyla birlikte uygun ortamın da olması gerekmektedir. Bu doğrultuda; uygun bir çalışma odasının olması, ders çalışırken, telefon ve televizyonun kapalı tutulması, çocuğu rahatsız edecek kardeşlerine engel olunması ve çocuğun plana uyup uymadığının kontrol edilmesi önemlidir.

Okula Manevî Terapiyle Gönderme

Duanın gücüne inanmayanımız yoktur. Dua, bizim için en büyük destek ve yardımcıdır. Kendisine her zaman yardım edileceğini düşünen insan, kendini daha güvende hissedebilir. Bu, çocuklar için de geçerlidir. Çocuklar, anne babalarının dualarını küçük yüreklerinde daha iyi hissedeceklerdir.

Çocuklar, okula sarılıp öpülerek ve dua ile yollanmalıdır. Bu, çocukların kendilerini iyi

hissetmelerini sağlayacağı için okula moral-
li gitmelerine ve ders başarılarına da olumlu
etki yapacaktır. Okula moralsiz giden ço-
cuklar; okuldan, dersten, dersi dinlemekten,
arkadaşlık ilişkisi kurmaktan, sorumluluk al-
maktan kaçınacaktır.

Çocuğun okula öpülerek uğurlanması,
ona Allah zihin açıklığı versin diye dua edil-
mesi sevildiğini ve kendine değer verildiğini
hissetmesini sağlayacaktır. Bunun sonucun-
da çocuk, okulu ve hayatı sevmeye, derslere
ve etkinliklere katılmaya istekli olacaktır. Bu
da çocuğun başarısını artıracaktır.

Çocuklara kızıldığı zaman beddua edil-
memelidir. Çünkü anne babaların duası Al-
lah katında kabul edildiğine göre çocuklara
edilecek beddua, çocukların ana babasına
asi davranmasına, söz dinlememesine neden
olabilir. Bu süreçte de en çok sıkıntıyı anne
babalar çekeceği için çocuklara beddua ye-
rine hayır dua edilmelidir.

Davranışlarımızda Tutarlı ve Kararlı Olabilmek

Anne babalar çocuklarını eğitip yetiştirir-
ken, söylem ve davranışlarıyla kararlı ve tutarlı
davranmak zorundadırlar. Kuralları koyarken
ve uygularken kuralların nedenleri ve ama-
cılarını anlatmak, çocukların kurallara uymasını
sağlayacaktır. Anne babaların çocuklardan
beklentilerini onlarla birlikte bir kâğıda yazarak
evde uygun yere asması, ev içi kuralların be-
nimsenmesi çocuğun okul kurallarına uyumu-
nu da kolaylaştıracaktır.

Anne babaların, koydukları kurallarda tu-
tarlı olmaları kadar bu kuralları uygulamada
kararlı olmaları da gerekmektedir. Televizyon
seyretmek yemek yerken ve ders çalışırken
yasaksa bu kuralın her zaman uygulanması ge-
reker. Bunun yanında annenin koyduğu kuralı
baba, babanın koyduğu kuralı anne kaldırma-
malıdır. Anne babanın çocuktaki saygınlığının
azalmaması için her zaman kararlı ve tutarlı ol-
mak gerekir. Bu da çocuğun toplumsal hayatta
olduğu kadar okul hayatında da neleri yapıp
yapmaması gerektiğini ona öğretecektir.

AMR BİN SÂBİT UHAYRİM (R.A.)

🎵 N. Nida DURAN

Amr bin Sâbit, "Uhayrim" lakabıyla tanınıyordu. Amr (r.a.) Medineliydi. Bütün kavmi Müslüman olduğu hâlde, o tek başına Müslümanlara muhalefete etmeye devam ediyordu.

Uhud Savaşı devam ederken Medine'de kalan Uhayrim'i derin bir düşünce kaplamıştı. Müslümanların bu denli inandıkları dava uğrunda canla başla çalışmalarının ve hiçbir fedakârlıktan çekinmemelerinin sebebi hikmeti ne idi? Canlarını mallarını seve seve vermeye iten sebep ne idi. Bunu anlamakta güçlük çekiyordu ve bunu düşünüyordu. Düşündükçe iman nuru kalbini ve yüzünü aydınlatıyordu. Nihayet Allah'ın hidayeti ulaştı ve Müslüman olmaya karar verdi. Kelime-i şehadet getirince iman nuru tüm benliğini kapladı ve saadet zincirine bir halka daha eklenmişti.

Amir bin Sabit Uhayrim artık bir İslâm mücahidiydi. Din kardeşleri cephede azgın müşriklerle savaşıp kanlarını sebil ederken, Medine'de rahat edemezdi. Hemen kalkıp kılıcını kuşandı, doğru Uhud'un yoluna revan oldu. Savaşın en şiddetli çarpışma ânına yetişmişti. Bir İslâm mücahidi olarak Allah ve Rasûlullah uğruna canını ortaya koyarak kahramanca savaştı. Sonunda ağır bir şekilde yaralanarak hâlsiz düştü. Savaş bitmişti. Müslümanlar çok sayıda şehit vermişlerdi. Yürüyecek gücü takati kendinde bulabi-

lenler şehitler arasında dolaşıyor, yaralılara yardımcı olmaya çalışıyorlardı. Bu arada, son nefesini vermek üzere olan Uhayrim (r.a.)'i gördüler. Çok şaşırdılar. Çünkü onu müşrik olarak biliyorlardı. Hatta onun müşriklerle yardıma geldiğini dahi düşünenler oldu. Meraklarını gidermek için yanına yaklaşp sordular; "Ey Amr, sen buraya niye geldin? Kavmini kayırmak için mi yoksa İslâm'a yardım düşüncesiyle mi?..."

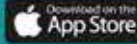
Uhayrim (r.a.), bu suale, onları sevindiren şu müjdeyi verdi:

"Ben İslâm'a olan arzumdan dolayı geldim. Müslüman oldum. Allah'a ve Rasûl'üne iman ettim. Sonra da kılıcımı alıp Allah ve Rasûl'ü uğrunda müşriklerle çarpışmak üzere buraya geldim."

Uhayrim (r.a.) biraz sonra şehitlik şerbetini içerek vefat edip şehitler kervanına katıldı.

Sahabiler, onun durumunu Rasûlullah (s.a.v.)'a haber verdiler. Peygamberimiz (s.a.v.), "O, cennetliktir. Az şey yaptı, fakat çok sevap kazandı." buyurdu.

Bu hadiseden yıllar sonraydı... Hz. Ebû Hureyre, etrafındakilere, "Ömründe hiç namaz kılmadığı hâlde cennetlik olan insan kimdir?" diye sordu. Onlar sustular, cevap veremediler. Ebû Hureyre (r.a.), "O, Amr bin Sâbit'tir." dedi. Sonra da onun bu kıssasını anlattı.

Nasihat Takvimi Mobil Uygulamasını Android ve iOS için indirebilirsiniz.

Nasihat Takvimi

ARTIK CEBİNİZDE!

NASİHAT TAKVİMİ

Nasihat Yayınları tarafından hazırlanan Nasihat Takvimi'ni mobil telefonunuzdan takip edebilirsiniz.

- Namaz Vakitleri
- Bilgilendirici İçerikler
- Tebrik Kartları
- Dini Gün ve Geceler
- İmsakiye
- Kible Bul

El-Hayy

Gerçek Hayat Sahibi, Ebedî Hayatla Diri Olan

Hayat kelimesinden sıfat olan Hayy kelimesi, 'hayat sahibi, diri' mânâsına gelir. Allah için O, diridir (haydır) denildiği zaman, bunun anlamı, O, ölümsüzdür, demektir. Burada 'hayat' sıfatı, yalnız Allah'a mahsustur. El-Hayy, kendisine yokluk sebkat etmeyen ve zevâl izlemeyen tam bir hayatı içeren Allah'ın en güzel isimlerinden bir isimdir. Allah, her an bir iştedir, idrâk edicidir. Çünkü bir fiili bulunmayan ve idrâki olmayan şey, ölüdür. İdrâkin en düşük derecesi, idrâk edenin kendi zâtını bilmesidir. Kendisini bilmeyen, kendi varlığının şuûruna ermemiş olan, cansız ve ölüdür.

Allah, mutlak Hayy'dır. O'nun dışındaki her bir hayy'ın hayatı, kendi idrâki ve fiili miktarınca olup sınırlıdır.

Ölü kalpleri el-Hayy ismiyle diriltten Allah, ölü olan topraklara gökten yağmur indirmek sûretiyle hayat verir. Bu topraklardan envâi çeşit bitkiler çıkar. Allah'ın el-Hayy ismiyle aynı kökten türeyen "el-hayâ" sözcüğü, hayâtla bağlantılı olarak, 'yağmur' mânâsına da gelir. Çünkü yağmur, bitkilere canlılık kazandırmaya bir sebeptir. Bitkiler, can suyu olan yağmur sayesinde yaşarlar. Allah, ölümden sonra yeryüzünü yağmurla canlandırır, yaşatır. Aslında sadece bitkiler değil, "bütün canlılar sudan yaratılmıştır." İnsanın oluşumunda da su cinsi etkilidir.

Allah'ın Hay ismiyle dünya ve âhiret var olmuştur. Kur'an'a göre gerçek hayat, nihâî hakîkatin kendisi olan Allah'tır.

Hayata çağrı, Allah'a çağrıdır. Bu husus, Kur'an'da şöyle belirtilir: "Ey iman edenler! Peygamber sizi, size hayat verecek şeylere davet ettiği zaman, Allah'a ve Rasûl'e icabet edin. Ve bilin ki Allah, kişi ile kalbi arasına girer. Ve siz kesinkes O'nun huzurunda toplanacaksınız." Kur'an, bizim hayat kitabımızdır. Ondaki uzak olan gönüller ve fikirler ölü hükmündedir. Kur'an'ın nuruyla birey ve toplumlar dirilirler. Dolayısıyla, akıllı kişi, bu hayatı anlamlandırmakla birlikte, öteki hayata yatırım yapmalıdır. Çünkü "asıl hayat, âhiret yurdundaki (gerçek) hayattır."

Sonuç olarak, Yüce Allah'ın en güzel isimleri arasında yer alan el-Hayy ismi, O'nun yarattığı bütün varlık alanlarıyla doğrudan ilişkilidir. Her Müslüman, ahlâkî hayatında bu isme işlevsellik kazandırmalıdır. Mecâzî anlamda

bunun yöntemi, ya herhangi bir insanın hidâyetine vesile olmak ya da organ bağıışı sebebiyle herhangi bir kimsenin sağlığına kavuşturulmasına yardımcı olmaktır. O hâlde, her Müslüman, gücü nispetinde Allah'ın el-Hayy ismine hayat verme yolunda mücadele vermelidir.

Alçak Şeytan

Cennet yurdunda Âdem'e
Hazırladı tuzak Şeytan
Nimeti sonsuz âleme
Etti bizi uzak Şeytan

Fısıldayıp tatlı sözler
Günahı mübahla gizler
Perde arkasından izler
Bilmez haram, yasak Şeytan

Boynuna yuları takar
Günah çukuruna sokar
Seni de kendiyle yakar
Cehennemde alçak Şeytan

Baba göçüp sılasına
Sıra gelse mirasına
İki kardeş arasına
Sokuşturur nifak Şeytan

Kurarak binbir desise
Her yönden verir vesvese
Kulu düşürüp yeise
Hak'tan eyler kaçak Şeytan

Çevirip kara yüzünü
Almaz kimsenin yükünü
Dostlarından hesap günü
Kaçar köşe bucak Şeytan

Mahmut NACAR

